

formes romàniques, com el cast. ant. *trezientos*: segons la nostra fonètica, la -z, sonoritzada, es tornà zero, igual que en *doenis* DUCENTI, o com en DICENDO > *dient*, FAC(I)ENDA > *faena*. Així trobem *treents* en els Privilegis de la Vall d'Aneu, a. 1408 (RFE IV, 44), «quatre milia *treents* huyt letres», doc. val. de 1443 (AlcM x, 904a4); o àdhuc *trents*, amb evolució més radical: «*trents* moros a cavall» escriu el templeter català Artal Dezlor que ha vist, des de Cartagena, l'any 1309 (BABL II, 324). Mall. *tresentes* f., BDLC VI, 83.

Trellis o *terlis*, pres del ll. *trilix*, -icis, nom d'una tela teixida per la combinació de tres lliços o fils (cf. cast. *terliz* o *telliz*, oc. ant. *treslitz* o *treiliz*, fr. *treillis*). «Gramalles y caparons de *trellis* o canamàs, als tres verguers de la Lonja», doc. de Bna. 1601, fent referència a un de 1458 (Moliné, ed. del *Consolat*, p. 326); i veg. *terlis* en un inv. de Cervera de 1789 en *DAG.*; i algun en *AlcM*. Sembla ser una variant d'això un mot *trelesc* que trobem en un doc. ross. de 1295: «cordes d'espant, e de *trelenchs*, e de cabassers, e tota flascha, per lbr. de diners, 2 drs.» (RLR v, 89). On potser hi hagué substitució de -LICIUM pel seu parònim de sentit connex LINTEUM 'llencç'.

Tremesó 'blat millor que la xeixa, que als tres mesos ja es pot segar' [1380]: «un scryn ple de *tremesor*, entorn un cortall», «dos mugs de froment *tremesor*, e 4, froment ges» (scryn = *escryn* 'arca' SCRINIUM, cortall = *quartal*), doc. de Ribes; a la vall de Cardós em donaren el *tremezó* com a mena de blat distint però semblant de la xeixa (Estერი, Estaon, 1934); mal pronunciat *termesó* per alguns al Pall.; a la vall d'Aran, el *hurment tremezūn* (1925). És derivat, amb sufix, del ll. TRIMENSIS 'de tres mesos', que ja St. Isidor dona com a espècie de blat: «*trimensium* triticum, ideo nuncupatur, quia, satum, post tres menses colligitur» (XVII, 3); se'n van formar diversos derivats amb sufix: -INUM: cast. *tremesino*, cat. dial. *tremesin* a Mall., Pego i Ribag., segons *AlcM*); i també existí un ll. vg. *TRIMENSANUM, que va donar l'alb. *tršara*, esdevingut aquí nom de la 'civada', cf. O. Schrader, *Reallexicon d. idg. Altertumskunde*, 321.

La repetida forma de Ribes *tremesor* és dubtosa; però en tot cas és a tort que *AlcM* pretén despatxar-la com a variant «ortogràfica» puix que en el S. XIV la -r es pronunciava encara pertot; es podria pensar, en conseqüència, que el nostre *tremesó* sigui pron. moderna de -or; suposant, sigui un *TRIME(N)SORIUM, potser interpretat secundàriament com a derivat del verb *metere*, part. *messus*, 'segar', sigui un genitiu plural FRUMENTUM TRIUM *MENSORUM 'forment de tres mesos', amb forma heteròclita de gen., tal com els que assenyala M-Lübke (*Einführ. z. rom. Spr.*, o *pascor, candelor* etc.); però fóra més simple (i és més versemblant, majorment tenint en compte la forma aranesa), admetre que sigui aquest -or la forma alterada (potser dissim. -M-N- > -M-R-; o més aviat error de lectura en lloc de *tremeson*, car en el nostre NE. la -N' es mantingué sovint fins al S. XIV, i més i tot).

Trespèus 'trípode' usat per a diverses coses, en especial per a la llar [c. 1460, inv. del Príncep de Via-

na]: avui la forma més estesa del mot és *uns trespèus*, que s'estén fins al cim del Pirineu (Cardós, Farrera, Tor, Arcavell, 1932-6), renovació del ll. TRIPÈDES (adj. plural *tripes*, -edis, de *tri* 'tres' i *pes*, *pedis*, 'peu'). També formes com *trespè* a la vall d'Aran i en gascò per al suport «du pot sur le foyer»; per al detall de les quals, veg. *ALGc.*, 1294.

En cast. TRIPÈDES > *trèbedes*, dialectalment contret en *trebdes* > *treudes* (DECH, PIE, IV, 533a44-49), que tingué alguna penetració en terra val. («lancen los ferres o *treudes* de sobines», StVicençF, *Misc. Fabra*, 170, i un *trèudens* de 1443, *AlcM*); i avui arag. *estreu-des* (> *las estreudas*, Bielsa, 1965, Binefar, *estreudes* Fonz, *ZRPb.* xlv, 228, 2840, Benasc: Ferraz, 59; a Graus encara *estrèbde*, BDC VII, 78).

El neutre plural llatí TRIPĒDĪA¹ tingué una curiosa prolongació en gall.-port., cast. dial. i mossàrab, de la qual tracto amb més detall en la nota 16 de l'article citat: designant, però, diversos petits mobles de tres peus, d'ús mecànic (a Galfàcia també els trespèus i altres coses), i en part amb el canvi fonètic -DI- (> *dz*) > *ç*, propi del port., cast. i mossàrab (cf. TROPEZAR, HOZAR etc., DCEC/DECH). En particular port. *trepeça* «uma roda de madeira cravada sobre tres pés, que serve d'assento aos sapateiros e outros mecânicos» toledà *tribiezo* «mueble de cuatro pies con un agujero en medio para enseñar de andar a los niños»; mossàr. *tirbāğ* o *tirbiğ* 'canelobre de fusta' (que devia tenir tres peus), testificats pel nostre *RMa.* (on la grafia *ğ* sol designar *ç*, la qual correspon en general a una *ç* catalana).

El mot mossàrab s'ha conservat a Mall. i a Tort. com a nom d'un trespèus de fusta damunt el qual posen el cànem en espadar-lo. A Mall., en la forma *tribessos* que *AlcM* localitza a Costitx; en el BSAL v, 98a, tenim la «cançó d'espadar el cànem», ço que es fa «amb els manats que se sostenen en els *tribessos*, subjectes amb la mà esquerra» (descrits «caballete de mader de tres pies»); a Tortosa un poc alterat, per contaminació de (es)*tirabecs* mena de pèsols; o çes tracta d'una alteració del mossarabisme mallorquí per etimologia popular 'estira el bec?'; d'altra banda el *DAG.*, des de *tirabechs* remet a *estirabechs*, localitzat a Sant Joan Despi (B. Llobr., on Aguiló visqué); i encara que Montoliu ho interpreti com a nom del pèsol, també sé altres casos on hi ha raó per creure que entengué malament una localització mallorquina (¿St. Joan de Si<neu>?); potser dones no serien pèsols sinó els trespèus mallorquins i mossàrabs.

Com que l'explotació del cànem en lloc no està tan descabdellada com a les Illes i a l'Ebre, el mot sembla haver-se estès des d'allà, més o menys ocasionalment fins a la Plana de Vic (amb -rs grafia de -s): «un *tirabers* ab sa spadella de fust per spedar cànem o li»; i en forma derivada: «una *tirbacera* ab sa aspadadora de fust, per espadar cànem», que el *DAG.* recull en dos inv. de Vic de 1491 i 1497, ço que ja lliga amb la conjectura del paràgraf anterior. D'aquesta *tribeç* per contaminació d'una forma com *tabord*, variant de *taboret/tamboret*, resultaria **tribost* m. «tambo-